

ПРО РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ З СУСПІЛЬНИМ ІНТЕРЕСОМ

В Україні, як і в більшості розвинутих країн підвищена увага надається інформації, що є суспільно необхідною і становить суспільний інтерес. Відповідно до законодавства України суспільно значима інформація, яка є предметом громадського інтересу, може бути оприлюднена і поширена без згоди її власника, навіть якщо вона має статус обмеженого доступу.

На жаль, законодавством не надано вичерпного переліку такої суспільно необхідної інформації, а термін «суспільний інтерес» є настільки багатограним, що поставити його у певні рамки досить складно.

Інформація, що становить суспільний інтерес, стосується більшості сфер суспільного життя і зачіпає багато важливих питань суспільно-політичного та юридичного напрямку і, зокрема, таких як свобода слова і доступ до інформації. Головним наслідком використання такої інформації є звільнення від відповідальності осіб за розголошення даних з обмеженим доступом.

У господарському житті підприємств та установ положення щодо суспільно значимої інформації набувають трохи іншого розуміння. У цьому відношенні треба звернути увагу на такі моменти:

1. У новій редакції Закону України «Про інформацію» замість дефініції «суспільно значима інформація» використовується термін «суспільно необхідна інформація». Цим підкреслюється обов'язок і відповідальність носіїв такої інформації у її оприлюдненні, доведенні до широкого кола користувачів і, зокрема, громадськості.

2. Відповідно до згаданого Закону суспільно необхідною вважається інформація, що є предметом суспільного інтересу і право громадськості володіти нею перевищує можливу шкоду від її оприлюднення. Цим підкреслюється право громадян володіти такою інформацією, а відповідальність несе не особа, яка її використовує, а особа, що не оприлюднює (скриває, замовчує) її від суспільства.

3. Об'єктом суспільного інтересу у господарському житті є не так сама інформація, як суб'єкти господарювання, стосовно діяльності яких інформація має набути публічного розкриття.

Підвищена увага до суб'єктів, що становлять суспільний інтерес, найперше стосується ведення обліку та складання бухгалтерської звітності. На основі змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», що вступають в силу з 1 січня 2018 р., для таких суб'єктів вводяться додаткові умови розкриття інформації. Найперше, дається визначення цим суб'єктам, за яким підприємствами, що становлять суспільний інтерес, вважаються підприємства-емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до біржових торгів, банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, великі і середні фінансові установи та підприємства, які відповідно до цього Закону належать до великих підприємств (до великих віднесено підприємства з балансовою вартістю активів понад 20 млн.

євро; чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - понад 40 млн. євро або середньою кількістю працівників - понад 250 осіб).

Такі суб'єкти мають регулярно подавати звітність на основі затверджених Міністерством фінансів України показників (таксономії), вводиться звітність про податки, збори та інші платежі на користь держави, звітність про управління. Підприємства, що становить суспільний інтерес, зобов'язані утворити бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером, на посаду якого може бути призначена особа, що має повну вищу економічну освіту, стаж роботи або бухгалтером, або аудитором, або ревизором не менше трьох років, не має непогашеної або незнятої судимості за вчинення злочину проти власності та у сфері господарської діяльності. Підтверджена аудитом звітність таких підприємств має щорічно оприлюднюватися.

Позитивно оцінюючи такі кроки законодавців щодо підвищення публічності звітної інформації стосовно діяльності підприємств з суспільним інтересом, варто зауважити про надто звужене коло таких суб'єктів. Їх обмеження лише підприємствами з видобування корисних копалин, емітентами цінних паперів та іншими великими і середніми фінансовими установами не зачіпає проблем соціального, екологічного, правового характеру у багатьох сферах суспільного життя країни. У статті 5 того ж таки Закону «Про інформацію» зазначено, що реалізація права на інформацію не повинна порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи і законні інтереси громадян, права та інтереси юридичних осіб.

До суспільно необхідної інформації доцільно було б долучити звітні дані щодо досягнення у результаті підприємницької діяльності соціальних цілей. У світовій та й у вітчизняній науці і практиці вже давно висувається ідея організації соціально-орієнтованого обліку, основним завданням якого є розкриття інформації про вплив діяльності підприємства на суспільство. У фінансовій чи інтегрованій звітності значне місце мало б відводитися інформації про соціальні та екологічні ризики, спричинені діяльністю підприємства, соціальні витрати і ефекти, організацію соціальної відповідальності підприємств і корпорацій.

Загалом, суспільно необхідна інформація мала би охоплювати результати як негативного, так і позитивного впливу підприємницької діяльності на суспільство та навколишнє середовище, стосуватися користувачів з прямим і опосередкованим інтересом, бути корисною як для реальних та потенційних інвесторів, так й для будь-якого члена суспільства.